

Upravištevno: Ljubljana, Pucnijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Insertni oddelki: Ljubljana, Pucnijska ulica 5 — Telefon št. 31-22 do 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Mesečna cena: 12.— L
za inštalacijo vključno s »Ponedeljskim Te-
trem« št. 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucnijska ulica št. 5, telefon
31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Schwere Kämpfe bei Kertsch und Kiew

Vergebliche Sowjetangriffe gegen unsere Brückenköpfe am unteren Dnjepr — Zahlreiche Feindpanzer an der süditalienischen Front

Aus dem Führerhauptquartier, 5. Nov. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Beiderseits von Kertsch dauern die harten Kämpfe um die feindliche Landköpfe an. Die Kriegsmarine versenkte dort ein feindliches Kanonenboot sowie zwei Landungsfahrzeuge und beschädigte 1 Schnellboot und mehrere Landungsschiffe schwer. Bei vergeblichen feindlichen Angriffen gegen die Nordeingänge der Halbinsel Krim wurde gestern wieder eine Anzahl Sowjetpanzer abgeschossen. Bei einem erfolgreichen Gegenangriff zeichnete sich eine rumänische Panzerkompanie durch hervorragende Tapferkeit besonders aus.

Am unteren Dnjepr unternahmen die Sowjets vergebliche Angriffe gegen unsere Brückenköpfe. Schwächere Kräfte, die den Fluss überschritten, wurden vernichtet. Im grossen Dnjepr-Bogen scheiterten südlich und südwestlich Dnepropetrovsk starke feindliche Durchbruchversuche am zähen Widerstand unserer Truppen. Eigene Gegenangriffe warfen vorübergehend eingebrochenen Feind wieder zurück. Dabei wurden in einem Abschnitt von 40 angreifenden Sowjetpanzer 23 abgeschossen. Bei und nördlich Kiew setzten die Sowjets ihre von Panzern unterstützten Angriffe fort und erzielten einige Einbrüche. Schwere Kämpfe sind dort im Gange. Auch in dem unübersichtlichen Gelände südwestlich Weliki Luki dauerten die heftigen

Kämpfe an, bei denen 32 Sowjetpanzer vernichtet wurden.

Angriffsversuche feindlicher Flieger gegen ein deutsches Versorgungsgebiet an der Eismeerfront wurden durch Jagd- und Zerstörerverbände vereitelt. In Luftkämpfen und durch Heeresflak wurden 16 Sowjetflugzeuge ohne eigene Verluste abgeschossen.

An der süditalienischen Front haben heftige Kämpfe mit mehreren beiderseits des Volturno zum Angriff angetretenen feindlichen Divisionen begonnen. Im Ostabschnitt erlitt der Feind bei neuen vergeblichen Angriffen empfindliche Verluste. Südlich Isonio sind die Kämpfe noch im Gange. In den Vortagen wurden in diesem Abschnitt über dreissig feindliche Panzer abgeschossen.

Unsere Küstenverteidigung verhinderte feindliche Landungsversuche im Raum von Isonio und Pescara und versenkte dabei ein feindliches Schnellboot.

Schwächere britische Bomberverbände flogen in der vergangenen Nacht in den dänischen Küstenraum sowie nach Westdeutschland ein und verursachten durch Bombenwürfe einige Gebäudeschäden. — Neun Bombenflugzeuge wurden abgeschossen.

Deutsche Kampfflugzeuge griffen in der Nacht zum 5. November Ziele im Stadtgebiet von London an. s

Viktor Emanuel mora odstopiti

Svojo nesrečo je sam zakrivil — »Corrispondenza Repubblicana« o koncu monarhije in Italiji

Rim, 4. nov. DNB. »Corrispondenza Repubblicana« graja v svojem članku pod naslovom »Monarhija in prapustnost« protimonarhistično stališče. V članku postavlja v Bariju. Korrespondenca se zlasti zgraža nad dejstvom, da obravnava vprašanje največje notranje politične važnosti, kakor na pr. debato za monarhijo in proti njej zgolj v angleščini. Tako je na pr. grof Sforza 1. novembra po radiju Bari objavil svojo intervju, ki ga je imel v angleščini z dopisnikom International Service in v katerem je dejal, da je odstop Viktorja Emanuela nujen pogoj za ustvaritev vladne koalicije. Na ostala izvajanja grofa Sforze, da namreč obstoja v vseh kraljih, ki jih je obiskal v južni Italiji, odpor proti savojškemu domu, a velike simpatije za maršala Badoglio, pri čemer le obžaluje, da obdaja maršala nekaj bivših notoričnih fašistov, odgovarja korrespondenca, da se Badoglio sam ni v letih 1925—1942 nikdar pokazal v civilni obleki brez fašističnega znaka. Iz izjave Sforze je v ostalem jasno razvidno, da ni v protifašističnem taboru nikogar več, ki bi bil pripravljen se kaj žrtvovati za Viktorja Emanuela. Kralj je mislil, da bo rešil sebe in svoj dom, a je s tem samega sebe pahnil v nesrečo, sedaj pa ga zaničujejo in pušajo na cedilo tudi njegovi pomočniki. Korrespondenca zaključuje: »Toda po večini zakonih svetovne zgodovine je to zasluzil.«

Stockholm, 5. nov. DNB. Diplomatski poročevalec Reuterja piše, da se »kralj Viktor Emanuel zagrizen bori za ohranitev svojega prestola«. Po zadnjih poročilih poizkusa s svojim potovanjem v Neapelj še v dvajseti uri pregovoriti grofa Sforzo in druge politike, da umakne svoj ugovor proti temu, da bi kralj in prestolonaslednik še ostala. Viktor Emanuel hoče doseči, da bi bila pod njegovim okriljem sestavljena nova vlada na demokratični osnovi. Vojaški sodelavec Reuterja pripominja, da »kralj pri svoji dimistični kampanji nepričakovano energično, vendar pa je uspeh več ko dvomljiv, ker zavzema tudi Badoglio dvoumno držo«.

Sforza, ki si po vsem videzu predvsem prizadeva, da bi ustvaril v južni Italiji veliko zmožo, je v izjavi ponovno zahteval odstop kralja in prestolonaslednika v korist šestletnega kraljeviča.

Stockholm, 5. nov. DNB. Angleški radijski komentator Neel Munks je imel v prisotnosti Badoglija razgovor z grofom Sforzo, ki je v Neaplju zbolel za vročico. Sforza je izjavil, da se je odločil stopiti v Badoglijevo vlado samo pod pogojem, če abdicira kralj in prestolonaslednik. V istem trenutku je prišel kralj avtomobil in »izgledalo je, da je Sforza nenadoma občutno poskočila vročina«. Badoglio je nato izjavil pomirjujoče: »Prosim vas, toda obisk kakšnega brezpomembnega kralja nima vendar nikakega pomena.«

10 ameriških vojnih ladij in 250 letal uničenih

Tokio, 4. nov. (Vzhodnoazijska služba DNB). »Domei« javlja: Japonske pomorske in letalske sile so se v tork zjutraj srdito spopadle s sovražno mornarico, sestavljeno iz križark in rušilcev. Bitka je bila ob zapadni obali otoka Bougainville. Sovražne ladje so bile težko poškodovane.

Tokio, 4. nov. (Vzhodnoazijska služba DNB). Japonske čete na otoku Bougainville so uničile nad polovico ameriških in avstralskih čoln, ki so se skušale po izkrcanju na otoku Mono izkrcati sedaj še na zapadni obali otoka Bougainville. Ko je sovražnik pričel svoje operacije z izkrcavalnimi čolni, so ga japonske čete takoj napadle in mu potopile mnogo čolnov. Zelo mnogo sovražnikov je utonilo. Delu sovražnih čoln se je posrečilo priti na kopno, večina vojakov pa je bila ubita, dočim se preostala manjšina še upira na obali.

Tokio, 5. nov. DNB. (Vzhodnoazijska služba). Japonski glavni stan je objavil v petek, da so bili v času od 31. oktobra na področju Salomonskih otokov težki boji. V teh bojih so izgubili Američani okoli 10 vojnih ladij, med njimi več težkih križark in rušilcev, dve veliki prevozniki ladij in več manjših enot. Druge križarke in rušilci so bili najtežje poškodovani.

V poročilu glavnega stana čitamo med drugim: Japonska izvidniška letala so odkrila v vodovju južno od Nove Georgije močne sovražnikove konvoje, s katerimi je poizkušal nasprotnik ojačiti izkrcavalna mostišča na otoku Mono. V noči od 31. oktobra do 2. novembra so napadle enote japonskega mornariškega letalstva v več valovih te konvoje in so jim prizadela najtežje izgube. Pri tem sta bili takoj potopljeni dve veliki transportni ladij, 1 križarka, 1 rušilec in nad 40 izkrcavalnih čolnov. V letalskih bojih je bilo razen tega sestreljenih 10 letal.

Nasprotnik se je zjutraj 1. novembra izkrcal v bližini Rta Torokina na otoku Bougainville in na nekem drugem kraju tega otoka. Naše čete sedaj v temnem sodelovanju z letalstvom uničujejo te sovražne čete. V zadnjih dneh je napadel sovražnik z okoli 250 letali Rabaul. V silovitih letalskih bojih je pri tem izgubil skupno 201 letalo. Izguba 27 letal še ni utegnula biti točno ugotovljena. Na jap. strani je bilo izgubljenih 15 letal in sicer po večini letal, ki so se s nama vrgla na ukazane cilje.

Dne 2. novembra je napadlo 135 sovražnikovih letal Buiko severno od Bougainville.

Sovražnik je pri tem izgubil 39 letal pr lastni izgubi 15 letal.

V noči na 1. november je prišlo v vodovju otoka Bougainville do pomorske bitke z močnimi sovražnikovi enotami, ki so obstojale predvsem iz križark in rušilcev. Pri tem so bile potopljene 3 križarke in 2 rušilce. Razen tega je bilo izgubljenih več drugih križark in rušilcev, ena križarka pa je bila lahko poškodovana. Ta pomorska bitka bo prešla v zgodovino pod imenom »Pomorska bitka pri otoku Bougainville«.

52 sovražnikovih letal sestreljenih nad Rabaulom

Tokio, 5. nov. DNB. Vojno poročilo javlja o izredno siloviti letalski bitki nad Rabaulom. Dne 2. novembra opoldne so bile tam mošnje japonske postojanke večkrat napadene od 50 sovražnih bomb obliki in 50 lovcev. Japonski lovci so sestrelili 18 bombnikov in 34 lovcev. Izgubljenih je bilo 9 japonskih letal.

Odbiti letalski napadi na Hongkong in Kanton

Singhaj, 4. nov. (Vzhodnoazijska služba DNB). Generalni gouvernement v Hongkongu je objavil, da so japonska lovska letala v sredo popoldne med Hongkongom in Kantonom ter nad reko Perl, severozapadno od Kanta, napadla jato sovražnih letal, ki so skušale bombardirati obe mesti. V spopadih v zraku je utrpel sovražnik hude izgube in se je moral umakniti v zapadno smeri.

Napadi na sovražna oskrbovališča

Berlin, 5. nov. DNB. Dne 3. novembra so nemški bojni in lovski letalci napadali na južnitalijanski fronti, zlasti na področju »Riva Trigona«, z bombami in strelnim orožjem sovražni oskrbovalni promet, taborišča in postojanke in protiletalske postojanke. V nizkih poletih so bila uničena sovražnikova oskrbovališča in tankovska vozila. Nemški lovci so sestrelili nad sprednjim bojiščem 3 sovražne bombnike in med letalsko bitko nad sovražnim ozemljem eno ameriško lovsko letalo. Enote protiletalskega topništva, ki so že 2. novembra sestrelile 4 angleške bombnike in 4 lovskie letala, so sestrelile dne 3. novembra ponovno 4 sovražna letala.

Težki boji pri Kerču in Kijevu

Brezuspešni sovjetski napadi proti nemščim mostiščem ob spodnjem Dnjepru — številni sovražni tanki uničeni Ogorčene borbe na južnem italijanskem bojišču

Führerjev glavni stan, 5. nov. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil javlja:

Na obeh straneh Kerča se nadaljujejo ob sovražnih mostiščih hudi boji. Vojna mornarica je tamkaj potopila neko topolčarko in 2 izkrcavalni ladij, poškodovala pa je en brzi čoln in več izkrcavalnih čolnov. Pri brezuspešnih sovražnih napadih proti severnim vhodom na Krimski polotok je bilo večerj znova uničenih več sovjetskih oklopnikov. Pri uspešnem protinapadu se je posebno odlikovala s svojim junaštvom neka rumunska oklopna četa.

Ob spodnjem Dnjepru so sovjetske čete zaman napadale naša mostišča. Manjše sile, ki so prekorale reko, so bile uničene. Vsed junaškega odpora naših čoln so se izjalovili v Dnjeprovem kolenu močni sovražni poizkusi prodora južno in južnozahodno od Dnepropetrovsk. Z lastnim protinapadi je bil začasno napredujoči sovražnik vržen nazaj. Pri tem je bilo v nekem odseku izmed 40 napadajočih sovjetskih tankov uničenih 23. Pri Kijevu in severno od njega so nadaljevale sovjetske čete svoje s tanki podprte napade in dosegle nekatere vdore. Tam so v teku hudi boji. Težki boji so se nadaljevali tudi na nepreglednem ozemlju južnozahodno od Velikih Luk, kjer je bilo uničenih 32 sovjetskih oklopnikov.

Nemška bojna letala so napadla v noči na 5. november cilje na področju mesta Londona.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 5. nov. DNB. Petkovo finsko vojno poročilo navaja:

V vzhodnem delu Karelske ožine je bil zavrnjen sovražni napad, ki ga je močno podpiralo topništvo. Na zemeljski ožini Maaselske je nadaljeval sovražnik živahno izvidniško delovanje.

Sovražnikovo letalstvo je bilo večerj živahno nad vzhodnim delom Finskega zaliva. Popoldne je napadlo 15 sovražnih bombnikov v zaščiti 20 lovcev luko Kotka. Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo več sovražnih letal, tako da je le nekaj bomb padlo na nameravane cilje. Ena oseba je bila ubita, štiri pa ranjene. V teku dneva so naši lovci sestrelili v letalskih bojih nad Finskim zalivom 1 sovražnega lovca in 1 sovražni bombnik, vse brez lastnih izgub.

Novi odlikovanci

Führerjev glavni stan, 4. nov. DNB. Führer je odlikoval z viteškim križcem Železnega križa: polkovnika Ferdinanda Hippla, poveljnika nekega grenadirskega polka; stotnika Helmuta Frinka, šefa batelije v nekem artiljerijskem polku; podporočnika Franca Schmidta, četnega vodjo nekega brzega oddelka, in podčastnika Karla Hoferja, vodnika nekega oklopnega lovskega oddelka.

Berlin, 4. nov. DNB. Na predlog vrhovnega poveljnika letalstva državnega maršala Göringa je Führer podelil viteški križec k Železnemu križu nadporočniku Lehwess Litzmannu, komodoru v jati bojnih letal.

Ponesrečen letalski napad na nemški konvoj

Berlin, 5. nov. DNB. Okoli 50 sovražnih letal je poizkušalo 3. novembra napasti nad Ledenim morjem nemški konvoj, manjši število pa bombardirali neko nemško letališče, preden pa so sovjetski napadalcu utegnili doseči svoje cilje, so jih prestregli nemška lovska in rušilna letala. Pri tem so sestrelila brez lastnih izgub 15 sovjetskih letal. Protiletalsko topništvo je sestrelilo eno letalo in tako je moral plačati sovražnik za svoj popolnoma brezuspešni napadni poizkus s skupno 16 letali.

Anglija bo plačala račun

Angleški usnik pred ameriško in sovjetsko ekspanzivnostjo

Bruselj, 4. nov. DNB. V zvezi z moskovsko konferenco piše ist. »Nouvel Journal« o sredozemskem vprašanju:

»Anglija bo morala plačati račun moskovskih dogovorov.« Churchillov progas o »svečeni« britanski navzidni na sredozemskem morju je dobil vsak ležiščni pizvok, ki ga mora opaziti vsak zasnovljeni Anglež. Zabrani Italiji ne samo Malto, temveč vsakršno svojo in možnost ekspanzivnosti zgolj zato, da bi se potem lahko Američani vgnenili v Senegal, Maroko, Alžir, Palestino, Sirijo in Abesinijo, dočim se Sovjetska zveza pripravlja za približanje Bosporu in Dardanelam, je komedija, ki bo lahko domnevno londonsko zmago nad Nemčijo in Japonsko, če bi splon bila mogoča, izpomenila v genak poraz. Ako bo morje okrog Rima mednarodno ali celo pozorišče sovjetsko-ameriške aktivnosti, bo s tem nujno prenehanje angleška oblast nad njim. »Počakati moramo,« končuje list, »če ne bo tekunovna na morju med Anglijo in Zetjenimi državami ob koncu koncev ojačilo sovjetske zveze, ki jo je London tako nespametno podelil na pomoč.«

našati ni hotela jasno in razumljivo prevzeti odgovornosti, ki sta si jih naložili njeni zaveznici?«

Švicarska sodba o moskovskih razgovorih

Berlin, 4. nov. DNB. »Courier de Geneve« pripominja k moskovski konferenci: Velika slabost dogovorov je v tem, da niso rešili najvidnejših in najnujnejših političnih problemov. Zaradi zahtev Kremlja po nadvladi je mnogo duhov vznemirjenih nad bodočnostjo starega sveta. Ne ve se, v kakšnem duhu bodo obravnavale v Moskvi postavljene komisije evropskega vprašanja, ve se, da bodo položile usodo Evrope v roke drugih ras in drugih celin.

»Tribune de Geneve« izjavlja: Moskovski dogovori kažejo velike pomanjkljivosti. Puščajo popolnoma odprti kočljiv problem vzhodnih evropskih mej, ki kljub vsemu obremenjuje anglo-ameriško-sovjetske odnose in ima za male narode simboličen pomen. Ali se bo Atlantska listina uporabila le enostransko? Logično bi morala torej načelna, ki so bila proti »Anschlussu« navajana, šele prav in to dvojno veljati za baltske republike, napram katerim se Sovjetska zveza ne more kakor Nemčija napram Avstriji sklicevati na krvno sorodstvo.

»Omejena« boljševizacija

Stockholm, 4. nov. DNB. Kakor p izjavljajo v počen h londonskih krogih, je sovjetska vlada pri moskovskih razgovorih zahtevala in uveljavila tudi odločilni vpliv na AMGOT, angleško-ameriško vojaško upravo v južni Italiji in na Siciliji. Sovjetska vlada želi »omejeno politizacijo« te uprave, kakor so se prej izrazili, kako pa ta »omejena politizacija« v resnici izgleda, bomo kmalu spoznali v povečanem komunističnem delovanju na zasedenih ozemljih.

»Streli v tilnik za vse Evrope«

Madrid, 3. nov. DNB. Španski listi pišejo, da sta šla Hull in Eden v Moskvo s trdnim sklepom, da bosta ponudila Stalinu, če bo potreba, tudi svojo lastno sračo, da bi si pridobila naklonenost Kremlja. »ABC« govori o »strelu v tilnik za vse Evrope«, ako bi zmagali komunisti. »Ya« na prvi: »Če bo Stalin uresnil svoje zahteve, bo Evropa en sam Katyn«.

Portugalsko svarilo pred zakrinkanim boljševizmom

Lizbona, 4. nov. DNB. »Diario da Manhã« piše v razmotrilenih k moskovskim razgovorom med drugim: Če so bi boljševski volkovi nadeli ovčje kožuhe, hočejo le lažje požreti črede. Ovčarji naj se torej čuvajo!

Sovjetska ohlost

Lizbona, 3. nov. DNB. V glosi k moskovskim razgovorom piše »Novidades«: »Od tu bi najbrže lahko videli na obrazih udeležencev konference izraz prezira oziroma negotovosti pri soigralcih, ki ga kljub vsej hlinjeni prisrčnosti niso mogli skriti.«

»Voz« vprašuje: »Kako naj verjamemo moskovskim obljubam, če Sovjetska zveza

Turčija in politika Moskve

Turčija je še vedno izven vojne. Saj nima vojnih ciljev, zato pa ima nedvomno določene mirovne cilje ter goji nade glede bodoče ugodne ureditve razmerja sil po vojni. Zaradi tega bi bilo napačno zatrjevati, da Turčija nima interesa na izidu vojne v vojaškem in političnem pogledu. Odkar je Sovjetska zveza v vojni proti Evropi in se je njena doslej pritažena sila javno pokazala, je nemogoče, da bi v Ankari ne imeli čisto določenih in stvarnih želja glede izida vojne. V Turčiji imajo gotovo že določene predstave o bodočem svetovnem redu v splošnem, zlasti pa o položaju na onih ozemljih, ki Turčijo zanimajo neposredno.

O teh predstavah nove mirovne ureditve je v zadnjih tednih ugledni turški poslanec Sadak objavil niz zanimivih člankov. Članki so vredni tem večje pozornosti, ker je pisec v zelo dobrih odnosih z zunanjim ministrom in je ta okoliščina splošno znana. Sadakovi članki so izjavili razprave v sovjetskem tisku zlasti v glasilu zunanjega komisariata »Vojna in delavski razred«, ki prinaša osnovne zahteve moskovske vlade glede povojne ureditve. List se je zlasti podrobno bavil z novo ureditvijo na Balkanu. V omenjenih člankih poslanca Sadaka niso izrečno in jasno označeni mirovni cilji, kajti taka iskrenost bi ne bila v skladu s previdno turško politiko, vendar pa se je v člankih dalo opaziti, da se turške želje vrte okoli varnosti in okoli pokrajini, ki jih sicer nihče ne zahteva zase, ki so pa neobhodno potrebne za zavarovanje Turčije. Te pokrajine so v svojem bistvu iste, kakor so bile pred vojno, namreč Balkan in Bliznji vzhod, bodisi kot obrambna postojanka pred napadi iz Evrope ali pa pred napadi iz Afrike.

Toda prav na teh točkah se pojavljajo zahteve in načrti Sovjetske zveze in v teh točkah obstoja danes znova zgodovinsko turško-rusko nasprotstvo. Ako je Turčija v svoji prošlosti imela dednega sovražnika, potem je to bila Rusija, ki si je od Katarine II. sistematsko in neumorno prizadevala, da bi oškodovala Turčijo, kjer koli so se stikale turške in ruske koristi. Črno morje, ki je bilo nekoč notranje jezero Turčije, je danes izhodišče sovjetskega pritiska na Bospor in na Dardanelce v smeri na Sredozemlje. Tu je Anglija že pripravljena pripustiti Sovjetski zvezi pomembno vlogo, kakor dokazuje vstop mnogostevilne sovjetske delegacije v zavezniški sredozemski odbor.

Ker je Moskva za voditelja te sredozemske delegacije imenovala pomrničnika zunanjega komisariata Višinskega, je s tem pokazala tudi svoj politični program. Višinski je bil namreč oni, ki je vedno znova poudarjal sovjetske zahteve po morskih ččinah, kakor jih je svoječasnno naglasil v Berlinu že Molotov. V Ankari pozorno zasledujejo rusko zanimanje za Sredozemlje, ker slutijo, da bo Kremelj ob pripravi priliki potisnil v ospredje problem morskih ožin, tem bolj, ker so sovjetski načrti glede Balkana postali nekakša zunanje politična dogma Moskve, in sluti se, da je Stalin osebno dal izraza tej ruski politiki v uvodu omenjenega članka sovjetskega tednika »Vojna in delavski razred«.

Kakor Balkan, tako je turška predvojna politika smatrala tudi Bliznji vzhod za varnostno ozemlje. Na Balkanu je bila nosilec te varnosti Balkanska zveza, na Bliznjem vzhodu pa je imela isti pomen saadabadska pogodba. Sovjetski vlom v iranski ožiki tega prostora je svojčas zbudil veliko nevoljo v turškem tisku. Turčija je ob koncu lanskega leta podaljšala saadabadsko pogodbo, da se cela vrsta podpisnikov te pogodbe ne more smatrati več za samostojne države. Turčija s podaljšanjem pogodbe ni hotela priznati pogodbi velike politične važnosti, marveč je s tem činom le protestirala proti posegu tujih velelil v prostor, ki je varnostno ozemlje turške republike. Ako se skuša Moskva zasidrati tudi v egiptovski odseku Bliznjega vzhoda, je s tem seveda zopet prizadela Turčijo, čeprav je očitno, da je Velika Britanija proti volji vodilnih angleških politikov odprla sovjetskim zastopnikom vrata v Egipt. Vlom v varnostno ozemlje Bliznjega vzhoda, ki se je izvršil pred dvema letoma in pol, je sedaj razširjen tudi na Egipt in politično aktivnost Moskve na Balkanu je tudi na jugu Turčije dobila dovolj mesta za udeleževanje. Kakor čeljusti kleše se bliža sovjetski pohlep od juga in od severa morskim ožinam. Sovjetski načrt glede Egipta je nekako dopolnilo k balkanskim načrtom Moskve in zlasti to dejstvo zbija veliko pozornost v Ankari.

Paul Schmitt,

Izprememba v zagrebškem zunanjem ministristvu

Zagreb, 5. nov. DNB. Uradno objavljajo, da je Poglavlak na lastno željo razrešil ministra dr. Mila Budaka njegovih dolžnosti in ga upokojil.

Nadalje uradno objavljajo, da je Poglavlak na predlog ministrskega predsednika dr. Mandića imenoval za novega zunanjega ministra doseadanega poslanika I. razreda in opolnomočenega ministra v Sofiji dr. Stjepana Perića.

Kratke vesti iz vsega sveta

Milan, 4. nov. DNB. Duce je naročil notranjemu ministru Buffariniu, naj očeti upravo nezanesljivih in negotivih elementov.

Stockholm, 4. nov. DNB. Po poročilih lista »La Turquie« bodo sporedno s pogajanjimi Edena s turškim zunanjim ministrom tudi pogajanja med Hullom in turškim zunanjim ministrom.

Zeneva, 4. nov. DNB. Na otvoritveni seji začasnega francoskega parlamenta je imel De Gaulle govor, v katerem je dejal, da bo glava vsakršna ureditev Evrope ali svetovnih vprašanj, pri kateri Francozi ne bi sodelovali.

Oslo, 4. nov. DNB. Min. predsednik Quisling je imenoval predsednika norveške gospodarske zveze in gospodarske pooblaščenca narodne skupščine Alfha Whista za ministra in člana vlade.

Nova židovska zakonodaja v Italiji

Milan, 5. nov. DNB. Kakor javlja radio fašistično-republikanske vlade je Duce ukazal izdelati osnutek novega protizidovskega zakona in ga v kratkem njemu predložiti. Nova židovska zakonodaja naj se izogne napakam prejšnjih zakonov, ki so jih vnesli v njen osnutek vplivni prostozidarski krogi in njene izvedbe sabotirali.

Boljševizem se ni spremenil

Lizbona, 5. nov. DNB. Vseled vedno bolj razširjenega mnenja portugalskih množic, da Sovjetska zveza ni več domovina razkrajajočega boljševizma, temveč redoljubna in v normalnih okoliščinah živeča narodna država, svari glasilo portugalske levice znova pred to nevarno zmoto.

List opozarja na propagando v Portugalski, ki trdi, da nima komunistična stranka v Sovjetski Rusiji nikake besede več, da je Stalin zgolj vrhovni poveljnik za svobodo borečih se sovjetskih vojsk in da se je Sovjetska Zveza sploh močno izpremenila. Na ta način varajo nevedneže in lahkoverne, v resnici pa je današnja Sovjetska Rusija prav taka, kakor je bila večrajšnja, namreč boljševiška in ateistična. Dostoj Stalin se ni prekal niti ene točke Marsovega ali Leninovega programa. Razveljavil ni niti enega komunističnega zakona, niti razpustil GPU. V Sovjetski zvezi še vedno porazpravljajo s stisnjenimi pestmi, ki je simbol mrznje. Če je boljševizem oblekel ovočko, je to storil le zaradi tega, da bi ovce lažje prevrtil. Zato pa morajo pastirji budno stražiti!

Pomanjkanje živil v Sovjetski zvezi

Stockholm, 4. nov. DNB. Trajno pomanjkanje živil v Sovjetski zvezi ponovno potrjuje najnovejša Rooseveltova poslanica zveznemu kongresu, v kateri javlja, da bo tretjina vseh dobav živil po zakonu o zakupu in posojilu dodeljena sovjetski vojski.

Velikni uspehi republikancev v Zedinjenih državah

Stockholm, 4. nov. DNB. Iz Washingtona javljajo, da so pri volitvah v raznih Zedinjenih državah zmagali v številnih kraji republikanci. Najvidnejši je rezultat volitev v državi New York, kje je republikanski kandidat za mesto podguvernerja Hanley dobil 1.825.000 glasov, dočim je demokratski kandidat Hasekall zbral komaj 1.484.000 glasov. Tudi republikanski kandidat Walter Edge je pri volitvah za mesto guvernerja v New Jersey dobil veliko večino. V Philadelphiji je bil znova izvoljen republikanski župan Samuel in je bil porazen demokratski kandidat William Bullitt, bivši poslanik v Parizu in Rooseveltov zavezanik.

Predsednik republikanske stranke Spangler je pozdravil uspehe kot znak bodoče republikanske zmage pri predsedniških volitvah 1. 1943. Dejal je, da se ljudstvo vedno bolj odvrta od New Deala. Predsednik demokratske stranke Walter pa je dejal, da nima sedanji izid volitev za Zedinjene države v njihovi celoti nikakega pomena.

Konec rudarske stavke v Severni Ameriki

Lizbona, 4. nov. DNB. Rudarska strokovna organizacija je objavila, da je bil z vlado dosežen sporazum, ki stopi takoj v veljavo in ki bo veljaven toliko časa, dokler bodo rudniki pod državnim nadzorom. Vseled tega je bilo 530.000 strokovnih rudarjev pozvanih, naj gredo znova na delo.

Angleški škof proti antisovjetski propagandi

Zeneva, 4. nov. DNB. Narodni odbor za britansko sovjetsko skupnost je pod predsedstvom chelmsfordskega škofa dr. Wilsona poročil londonskega komunističnega lista »Daily Worker« sprejel resolucijo, v kateri izraža svojo zaskrbljenost zaradi gaječane protisovjetske agitacije v Angliji. Resolucija pravi, da bi morale vse britansko-sovjetske organizacije javno zgozdati vsako Sovjetski zvezi nepriznane delovanje, ker je to življenjskega pomena za nadaljnji razvoj angleško-sovjetskega prijateljstva.

Komunistična stremiljenja v angleški vojski

Zeneva, 4. nov. DNB. Komunistični londonski list »Daily Worker« priobčuje pismo angleškega vojaka iz severne Afrike, ki priča o političnem razpoloženju tamkajšnjih angleških čet. Vojak pravi, da so si izvolili »parlament«, v katerega so prišli zastopniki posameznih čet. Rezultat volitev je bil presenetljiv: konservativci namreč niso zabeležili nikakih uspehov. »Vlado« so sestavili liberalci, medtem ko so komunisti z manjšino laburistov ostali v opoziciji.

„Junak umira molče“

Novo podrobnosti o krvavi komunistični tragikomediji v Kočevju — Močato zadržanje mučnikov

O zadnjih dnevih kočevskih junakov-mučnikov smo prešli še naslednje podrobnosti skoz in skoz točne in zanesljive podatke:

V petek, 10. septembra, je na svoji postojanki pri Kočevju po trdovratni borbi podlegla skupina nacionalnih mož in fantov desetkratni komunistično-badgljivski premoči. Bilo je to ob pol petih popoldne. Ko so junaške borce razorožili, so jih postrojili in odpeljali v Dolenjo vas pri Ribnici. Tam so zvedeli, da sta jih napadla Sercejeva in Tomšičeva brigada, torej okoli 1500 moč komunistične elite, okrepjenih s številnimi badgljivskimi častniki, topničarji in drugimi vojniki. Pero, komandant 1. divizije, ki je napadala nacionalno postojanko, je tedaj izjavil: »Mnogo sem se že boril v Črni gori, Dalmaciji, Bosni, vendar tako krvave borbe in takega odpora še nisem videl.«

Strahno izčrpani in žejni nacionalisti so prosili komuniste za vodo, katero so jim res tudi dovolili. JEDI JIM NISO DALI NIKAKE, vendar so jim domačini spontano prinašali kruha in sadja. Nato je stopil pred nje neki politikomir, ki je med drugim izjavil: »Medsebojno klanja je konec. Vsi smo bratje. Oficirje, ki smo jih zajeli, bomo poslali v štab, kjer bodo dobili polojaje po svojih sposobnostih... Fantje so dobili nekaj upanja, da so padli vendarle v roke ljudem in ne zverem. Prekmalu so morali spoznati, kako bridko so se varali.

V soboto, 11. septembra, zjutraj so ujete borce postrojili na cesti, kjer jim je ponovno govoril neki politikomir, in sicer baje v ručini. Rekli so vsaj, da je Rus in da govori rusko. Kaj je govoril, ne ve nihče, ker ga ni nihče poslušal, še manj pa razumel. Vsi so bili seštrajani in žejni, da so se komaj držali na nogah. K sreči so dekleta in žene iz Dolenje vasi ponovno delile med fante kruh in jabolka. Ob devetih so trdno zvezane žrtve gnali peš v Kočevje, kamor so prišli okoli pol šestih zvečer. Spremljali so jih, seveda pod komando zanesljivih komunistov, prisilni mobiliziranci, ki so bili večinoma dobri fantje. Mnogi so med ujetniki spoznali svoje znance. V Kočevju pa je komunistična sodrga sprejela nacionaliste z najgršimi psovkami in celo pljuvala nanje. Odgnali so jih na neki športni prostor, kjer so jim prvič dal malo hrane, in sicer nekaj prepečenca, eno laško konzervo in vodo. Vse to so očitno delali z namenom, da bi pri ljudeh vzbudili videz, kakor humano postopajo s svojimi nasprotniki. Kasnejše stradanje v ječi to domnevo potrjuje. S sportnega igrišča so ujetnike odpeljali v kočevske zapore, kjer je bilo že tudi mnogo drugih jetnikov. V vsako celico so natrpali po trideset ljudi. Vzdušje je postalo v celicah kmalu nezno. Takoj nato se je začelo dolgotrajno »zasliševanje«.

Kidričeva žena — „preiskovalni sodnik“

Prvi je bil zaslišan Marjan Striša, orožniški poročnik. Zasliševala ga je Kidričeva žena od šestih zvečer do polnoči. Nato je bil zaslišan Pavle Vošnar, artilerijski kapetan. Njega so mučili tri ure. Za njim je prišel na vrsto kaplan Tonček Sinkar. Četrti je bil pozvan pred »preiskovalne sodnike« Rudolf Marinič. Tako so se nepretrgoma vrstili drug za drugim. Mnogi so bili zaslišani po tri, štiri, pet in tudi večkrat. Vse to »zasliševanje« se je vršilo ob najhujši lakoti in žeji, ob šikanah, sadizmu in cinizmu partijcev, ob posovanju in blatenju vsega, kar je bilo kočevskim junakom sveto, ob stalnih groznjah, da bodo vse postreli... To nezno duševno in telesno mučenje je trajalo vse naslednje dni do 5. oktobra.

Po prvem glavnem »zaslišanju« so izločili komunisti okoli 28 do 30 žrtve in jih dali v prvo celico. Med temi so bile vse poznejše žrtve zločinskega »procesa«. Ves čas zapora so hodili komunistični divjaki pred celice jetnikov ter jim v isti sapi očitali, da so se borili za »okupatorje«, za angleško reakcijo, za begunsko jugoslovansko vladno, za kapitalizem, pa spet za »okupatorje« in »belec«.

V začetku so ujetnike stražili prisilni mobiliziranci, ki so bili, z izjemo treh do štirih, naklonjeni jetnikom. Nosili so žrtvam skrivaj sadje, prepečenec, cigarete in celo čokolado, dokler jih ni zasačil neki komunistični policaj. Trije stražarji so bili takoj aretirani in baje kasneje »likvidirani«, vsi ostali pa so bili poslani »na polojaje«, dokler niso bili obsojeni na prisilno delo. Iz kuhinje so jetniki dobivali hrano dvakrat na dan, a le majhno skodelo redke juhe z makaroni in krompirjem.

zlasti še ptičjeja sveta, kaže prijatelja narave, ki sta mu puška ali trnek samo sredstvo, da pride v tesnejši stik z življenjem gozdov in vod. Razen oobrega poznanja narave kažejo v čr. Lokarja plemenito skrb za slog in jezik, kar v našem slovstvu še vedno ni splošno veljavna navada. Ne samo strokovno slaviščno znanje, tudi pisateljeva literarna kultura, ki razpolaga povrh še z bogatim domačim besedjem in izrazjem, prispeva izdatno deleže, da so ti lovske-ribski spomini s slovstvene strani dovolj dognani.

Posamezne črtice se dogajajo v raznih letih časih in imajo različen krajevni okvir: tako na primer prva (za srnjakom) slika lov v dolenskih gorah pozno poleti, druga pa nam pripoveduje o lovu na divje koze v zasneženih visokogorski prirodi na Gorenjskem. »Kozorog« je prirodnoznanstvena črtica o življenju te redke in dragocene živali, združena z opisom prevoza izredno močnega kozoroga na Monte Rose. V nadaljnjih črticah nas vodi pisec med jelenjad v krmiških gozdovih, opisuje svoje prve izkušnje v lovu lisic, pripoveduje o zalezovanju jabece in o zanimivem življenju tega čudnega samotarja; dalje izverno iz črtice »Brakada« o lovskih izkušnjah z braki; »Skočit« je opis lova na ljubljanskem Barju, črtica »Petelin poje« je reportažni pendancit k Finčarjevi prelepi prozi »Na petelinale«. Izpopolnjuje jo spominska črtica »Prvi na petelinale«. V planinski svet nas vodi tudi črtica »Za ruševce«. Jesenski lov za živali v črtici »Jerebihi« klice, prav tako zanimivo je opisan lov na ključače. Poezija jesenske narave se oglasi še iz »Jesenskega sovkanja ali čenkanja«. Obširneje je opisan lov na polhe (Poljske leto), nenavadni v našem slovstvu so lovski »Spomini iz vojne«,

Zločinski cirkus v kočevskem kinematografu

Dne 7. oktobra zjutraj je komunistično morilsko »sodišče« vročilo 21 obtožencem obtožnice. Ze čez eno uro so vseh teh 21 žrtve zvezali in odpeljali v kino-dvorano v Kočevju, kjer se je vršil oni zloglasni strašni »proces«. Boljšega okolja si komunisti za to svojo nečloveško tragikomedijo niso mogli izbrati. Njih početje v resnici ni spadalo v sodno dvorano, marveč le v prostor, kjer iščejo ljudje ceneno zabavo. Dvorana je bila tedaj že polna komunističnega občinstva in »prič« iz vseh močih krajev. Nato je prišel »general« Avšič, ki je imel za občinstvo uvodni propagandni govor. Prvo noč je trajala ta zločinska komedija od šestih zvečer do sedmih zjutraj. Povsem v skladu s celotno zamisljo »procesa« je tudi filmanje nastopa vsakega poedinega posebej, zlasti pa ob zastavljanju važnejših vprašanj. V tem filmskem »studiju« so režiserji in senzacijski gladna komunistična publika »uživali« nad obnašanjem, gestami in izrazom obraza svojih žrtve. Ob pol osmih zjutraj so »obtožence« odpeljali nazaj v celico.

Naslednjega dne se je v istem prostoru nadaljeval »proces« od sedmih zvečer in trajal do enajstih v soboto, 9. oktobra. Vsa dokazila obtožencev so bila zaman, ker jih sploh niso upštevali. Komunistična »dokazila« pa so se vsa glasila približno takole: »Oni mi je rekel, da mu je oni povedal, da je ta in ta...« Razumljivo je, da so komunistične klevete vsi obtoženci odločno zavračali.

Ob petih zjutraj v soboto se je zločinski »sodni zbor« s Kržišnikom na čelu umaknil na »posvetovanje«. »Tožilec« Stante je še v zadnjem trenutku apeliral na še ital morilsko dušo »sodnikov«, naj imajo pred očmi 6000 žrtve in nešteto požganih vasi, ki naj bi jih obtoženci zagrešili. Tako je Stante obtoževal in Kržišnik sodil kočevske žrtve za lastna komunistična zločinska dejanja. Med dolgotrajnim »posvetovanjem« je eden »bratincev« cinčno rekel: »Vidite, kako dolgo in vestno se sodniki posvetujejo, da ne bi komu storili krivice...«

Cez nekaj ur se je morilski »sodni zbor« vrnil pred filmsko platno in prečital svoj strašno sodbo, ki so jo obtoženci sprejeli junaško in z dostojanstveno mirnostjo, kakor so se obnašali ves čas mučne igre z njimi. Tomažič je izjavil, da mu ni težko umreti za domovino in nacionalno misel. Marinič, ki je bil ves čas junak in zbranih misli, je izjavil, da bo slovenski narod dognal in branil resnico tega »procesa« in ocenil vrednost dela in žrtve vseh obsojencev v zvezi s tragedijo slovenskega naroda.

Obsojencem so sporočili, da lahko za priporočilo za »pomilostitev«...

Junaki do zadnjega

Ob enajstih se je igra za režiserje in občinstvo končala. Mučnike so peljali nazaj v celico, kjer so zapeli močeno junaško pesem. Ves tisti dan si slisal iz te usodne celice narodne pesmi, med njimi tudi tisto: »Prišla bo pomlad...« Se isti dan so se vsi obsojenci spovedali.

V nedeljo, 10. oktobra, sta ob petih zjutraj maševala obsojena duhovnika-mučnika Sinkar in Malovrh. Po maši so prejeli junaki skupno sv. obhajilo. Nato je zopet zadonela narodna pesem.

Zvečer ob četrtna sedem so prišli na hodnik pred celico oboježeni komunisti iz Sercejeve brigade. Začelo se je kilicanje posameznih obsojencev, katerim so zvezali roke na hrbtni in jih povezali še med seboj. Neki politikomir je pobral ves obsojencem prstane in druge dragocenosti. Eden izmed komunistov je še v tem trenutku bruhnil v svoje žrtve z očitkom »izdajstva«. Tomažič ga je zavrnil: »Vi ste izdajalci, vi ste streljali na nas z badgljivskimi častniki!« Vošnar je posegel vmes: »Stisni zobe! Junaki molčijo, kadar umirajo.«

Ko so bili vsi zvezani, so jim morilec ponovili svoj zločinski sklep, nakaž so jih odpeljali na dvorišče jetnišnice. Ko so korakali mimo celic, v katerih so bili zaprti njihovi prijatelji in tovariši, so jim klicali zadnji pozdrav in bodrilo: »Zbogom, bodite junaki!«

Na dvorišču so jih dali v velik oklopni avtomobil, »darilo« badgljivcev. Izza je klenega oklepa je zopet zadonela pesem junakov. Avto je odpeljal proti Brodu na Kolpi. Čez poldrugo uro se je vrnil z oblekam novih junajskih mučnikov, ki jih je zločinski komunist terjal od slovenskega naroda...

Gospodarstvo

Proizvodnja oljaric v Bolgariji

Med državami jugovzhodne Evrope, ki so v zadnjih letih povečale svojo proizvodnjo oljaric in vlaknastih rastlin zavzema Bolgarija sprito ugodnih podnebnih razmer vodilno mesto. Površna, posajana z oljarcami, je znašala leta 1921, komaj 9500 ha, leta 1940, pa že 179.000 ha ali 4,8% celotne orne zemlje. Površina pa se je v zadnjih letih nadalje povečala. Največ pridelujejo sončničnega semena, v manjšem obsegu pa tudi sojo, zemeljske orehe, oljve, ricinus itd. Vrhu tega pridelujejo kot paširski proizvod bombažno, makovo in tobakno seme, iz katerega se prav tako pridobiva olje. Površina za pridelovanje sončničnega semena je znašala leta 1940, že 132.000 ha, pridelok semena pa 1,6 milijona metriskih stotov. V zadnjih letih se je pričelo naglo dvigati pridelovanje soje. Površina, posejana s sojo, je zavzemala v letu 1940, šele 2300 ha, letos pa je dosegla že 34.500 ha. Letošnji pridelok v višini 330.000 metriskih stotov so po večini izvozili v Nemčijo. Z znatnim razširjenjem bombažnih kultur se je vzporedno povečal tudi pridelok bombažnega semena. Proizvodnja bombaža se je že tako ovirala, da Bolgarija ni več navezana na uvoz bombaža.

Bencin in petrolej za obrtnike

Pokrajinski gospodarski svet razglasa, da se bodo v novembru zopet redno na dosednji način izlajala nakazila za bencin in petrolej kot pomožno sredstvo za obrtnike. Obrtniki, ki so uvrščeni v sezname, naj dvignejo bone v sobi št. 12 po posrednih strokah v naslednjem vrstnem redu:

dne 8. novembra mizarji, 9. nov. slikarji, urarji, graverji, pasarji, 10. nov. kleparji, mehaniki, ključavničarji, 11. nov. knjigovezi, torbarji, elektrotehnik, steldarji.

Industrijska podjetja, državni zavodi in oni obrtniki, ki niso uvrščeni v sezname, prejema bone za bencin in petrolej na pismene prošnje, ki jih je treba vložiti najkasneje do 15. novembra.

Interesenti se naprošajo, da se točno držijo prednjih navodil in vrstnega reda.

GOSPODARSKE VESTI

Ureditev prodaje kmetijskih strojev v Nemčiji. Prodaja kmetijskih strojev je bila v Nemčiji na novo urejena. Za nakup velikih kmetijskih strojev, kakor so na pr. traktorji, je potrebno nakupno dovoljenje, ki ga izda deželni kmetijski urad. Nakupna dovoljenja za navadne kmetijske stroje, kakor so na pr. plugi in sejalni stroji s konjsko vprego, izdaja okrožni kmetijski urad, med tem ko je skup majhnih strojev (za pripravljanje krme in dodatnih naprav h kmetijskim strojem) prost.

Nemška državna tiskarna bo tiskala bankovce za Bolgarijo. Bolgarski finančni minister je predložil Sborniku predlog zakona, po katerem bo odiano tiskanje novih bolgarskih bankovcev nemški državni tiskarni.

Sprememba zakona o Hrvatski državni banki. Poglavnik je izdal zakonski dekret, s katerim se prejšnji zakonski dekret o Hrvatski državni banki deloma spremeni, deloma pa izpopolnjuje. Vsi posli, ki so jih doslej vodila posamezna ministrstva in imajo značaj denarnih poslov iz delokroga novčanične banke, se prenesejo na Hrvatsko državno banko. Hrvatska državna banka ima sicer pravno obliko delniške družbe, vendar za njo ne veljajo predpisi zakona o delniških družbah, temveč zgolj predpisi ustrežajočih zakonskih dekretov. Zato Hrvatska državna banka tudi nima v firmi dodatka d. d. Zakonski dekret je izpopolnjen še v toliko, da omogoča Hrvatski državni banki nakup in prodajo kakor tudi lombardiranje klirinskih terjatev. Po spremembah določbah se ves čist dobiček, ki presega 6% čisto dividendo, uporabi za povračilo državnega dolga Hrvatski državni banki. Kontrolo poslovanja vodi izključno upravni odbor. Banka ima

Tužn'm srcem javljamo, da je dne 5. novembra t. l. po daljši bolezni, v 80. letu starosti dokončal svojo življensko pot ter odšel k svojemu Bogu po plačilo naš dragi, nadvse skrbni mož, oče, stari oče, gospod

KRIŽNAR JOŽE

ŠOL UP. V POKOJU

Pogreb nepozabnega bo v nedeljo, dne 7. novembra 1943, ob 2. uri popoldne z Zal. kapele sv. Frančiška, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 5. novembra 1943.

Zalujoči:

žena: ALOJZIJA; hčere: VILMA, DARINKA, SLAVA; sin: NIKOLAJ; zetje: KOCE, URANIC, KOMPARE, vnuki in vnukinje ter sorodstvo.

Raoul H. Francé

Nedavna smrt popularnega nemškega prirodopisca (umrl je prejšnji mesec v Budimpešti) zasluži večjo pozornost, kakor je skromna beležka, ki je izšla v teh stolpcih. Znamenite »Kosmosove« knjižice so imele tudi pri nas mnogo hvalečnih bralcev, saj morda v vsej Evropi niso dobili za tako pičel znesek toliko tako prvostvratnega čtiva iz naravoslovja, kakor je izhajalo v »Kosmosovih« izdajah. Eden najbolj priljubljenih avtorjev te zbirke je bil razen W. Bölscheja Raoul H. Francé, pravi umetnik v popularizaciji prirodoznanstvenih spoznav.

Raoul H. Francé se je rodil 21. maja 1874 na Dunaju. Potekel je iz stare francoske aristokratske rodbine, ki so jo napoleonske vojne vrgle v Nemčijo. Njegovi bližnji predniki so imeli v sebi primes sudetskonske in slovenske krvi. Oče je bil avstrijski uradnik in se je selil iz kraja v kraj, dokler se ni naposled nastanil v Budimpešti, kjer je Raoul obiskoval univerzo. Pozneje je študiral tudi v Breslavi in postal asistent politike v Budimpešti ter ravnatelj ogrskega rastlinsko-fizikalnega preizkuševališča. Nato je bil imenovan za ravnatelja biološkega inštituta v Münchenu. Vseučilniška kariera pa ga ni preveč navduševala, zato je zapustil ta in se umaknil v zasebno življenje, v položaj privatnega učenjaka. Posvetil se je popularizaciji naravoslovnih dognanj. Posebno mnogo bralcev so mu pridobili spisi o življenju rastlin, zakaj le redkokoli je umel tako kakor Raoul H. Francé pripovedovati o rastlinah. Pseniška oblika, s katero je čviljal snov in bučil v bralcu plemenita čustva ljubezni do matinskega sveta, ni seveda

motila znanstvene podlage teh spisov in ne zanesljivosti podatkov v njih. Leta 1904. je izdal knjigo »Nadljudni razvoj darwinizma«, naslednje leto je obdelal v posebni knjigi čutno življenje rastline, nato še njeno ljubezensko življenje (»Das Liebesleben der Pflanzen«). Nekako njegovo sintetično delo o rastlinah je knjiga »Die Welt der Pflanzen« (Svet rastline). Leta 1919. je objavil zanimivo razpravo o tehnični zmogljivosti rastlin.

Po prvi svetovni vojni izišla dela imajo pretežno filozofski značaj. Ljubitelj znane Krönerjeve zbirke pozna najbrž njegovo knjigo »Der Weg zur Kultur« in »Die Wege des Lebens«; mimo teh je iz dal o podobnih problemih knjige: »Svet kot doživljaja«, »Oris objektivne filozofije«, »Kultura bližnje prihodnosti«, »Izvor sloveca« i. dr. Ni pa zanemarljivo njegovih rastlinsko-filozofskih proučevanj, ki so spisal med drugim knjige: »Rastlina kot iznajditeljica«, »Življenje v rodovitnih tleh«, »Verden gozd« in obsežno »Življenje živali«, ki je bilo lani prevedeno tudi v italijanščino in je doseglo velik uspeh na knjižnem trgu.

Raoul H. Francé je izdal leta 1927 pri Krönerju knjigo svojih spominov z naslovom »Der Weg zu mir«. Leta 1930 se je mučil dalje časa v Ameriki. Ze nekaj let pred sedanjo vojno se je nastanil v Dubrovniku in je živel tu vse do zlova nedavnega režima, nato je odpotoval v Budimpešto, kjer ga je kmalu pobrala smrt. V nevelikem časovnem presledku je sledil v večnost W. Bölscheja, čigar ime je prav kakor Francéjevo združeno z velikim razmahom popularnega prirodoslovja v Nemčiji ob koncu prejšnjega in v prvih desetletjih tekočega stoletja.

Kultura

Dr. J. Lokarja

»Gozdovi in vode vabijo«

Zalozba »Plava« je pravkar izdala knjigo lovskih in ribiških črtic doletnega sodelavca raznih slovenskih revij, avtorja »Lovskoribiškega slovarja« dr. Janka Lokarja: »Gozdovi in vode vabijo«. V knjigi, ki je okusno opremljena in pestro ilustrirana, je zbranih 23 krajskih proz; po večini pripoveduje pisec o lastnih lovskih in ribiških prigodah, delno obravnava zgodovino lova v naših krajih (»Lov na Cerkniškem jezeru pred dve sto leti«, »Lov s skoli v naših krajih«), v eni izmed zadnjih črtic pripoveduje o ribiških izkušnjah in spominih popularnega ljubljanskega gostilničarja Mačka, ob koncu pa navaja »Nekaj lovskih vraz«. Ta pestra in m. kavna tvarina je bila 316 strani.

Dr. Janko Lokar je prijeten in zanesljiv lovske-ribski pripovednik. Njegove črtice so celne, neke vrste lovske reportaže, delno pa presegajo že brez tega nadpovprečno raven takih lovskih zapiskov in dobivajo skoraj že formo literarno izoblikovanega pripovedovanja, ki nas mika zaradi svoje doživljene in pesniško pripovedovane vsebine. Predvsem razdejavajo črtice dr. Lokarja podrobno poznanje narave, čeprav pisec — kolikor vemo — ni prirodoznanec po stroki. Lov je zanj več — kakor za večino N'mrčdovih častilcev: od čisto športnih, zabavnih ali koristiljubnih interesov se une vedno dvigniti k opazovanju in obudovanju prirode, ki ga obaja na takih pohodih. Krajina, v katero postavlja svoje lovske prigode, je živa; podrobno poznanje živalskega,

